

Теодора Янници,

Кандидат исторических наук, выпускник Московского государственного университета им. М.В. Ломоносова,

директор Греческого Культурного центра г. Москвы (www.hecuscenter.ru)

Θεοδώρα Γιαννίτση,

διδάκτωρ ιστορίας, απόφοιτος Κρατικού Πανεπιστημίου Μόσχας “Lomonosov”

Москва, 24 марта 2026г.,

Международного научно - дипломатический симпозиум «Иоанн Каподистрия: у истоков нового миропорядка.»

Μόσχα, 24 Μαρτίου 2026

Διεθνές Διπλωματικό-Επιστημονικό Συμπόσιο «Ιωάννης Καποδίστριας: Στις απαρχές μιας Νέας Παγκόσμιας Τάξης. Διπλωμάτης και Πολιτικός.»

"Иоаннис Каподистрия. Пример государственника. Его моральное наследие в качестве правителя греческого народа".

«Ιωάννης Καποδίστριας: Ένα παράδειγμα πολιτικού: Η ηθική του κληρονομιά ως κυβερνήτη του ελληνικού λαού.»

Иоанн Каподистрия — величайшая личность международной политики и дипломатии первой половины XIX века, фигура титанического масштаба, благородный правитель с трагической судьбой, заложивший основы современного греческого государства. В этом году отмечается **250-летие со дня рождения Каподистрии**. Его называли «русским графом» и «греческим Вашингтоном». Он мог бы войти в историю как блестящий дипломат Российской империи, но предпочел стать президентом страны, которой тогда еще не существовало.

Иоаннис **Каподистриас** (итальянский : *Джованни Каподистрия* , русский : *Иван Антонович Каподистрия* — *Иван Антонович Капонтистрия* (Корфу , 10 февраля 1776 г. – Нафплио , 27 сентября 1831 г.) был греком. Дипломат , политик , врач и обладатель дворянского титула графа . Он занимал пост министра иностранных дел Российской империи , а позже стал первым правителем нового греческого государства в переходный период, когда страна находилась под защитой великих держав .

Ο Ιωάννης Καποδίστριας υπήρξε η μεγαλύτερη προσωπικότητα της διεθνούς πολιτικής και διπλωματίας του πρώτου μισού του 19ου αιώνα, μια τιάνια προσωπικότητα, ένας ευγενής ηγέτης με τραγική μοίρα που έθεσε τα θεμέλια του σύγχρονου ελληνικού κράτους. Φέτος συμπληρώνονται **250 χρόνια από τη γέννηση του Καποδίστρια** . Αποκαλούνταν «Ρώσος Κόμης» και «Έλληνας Ουάσιγκτον». Θα μπορούσε να είχε μείνει στην ιστορία ως ένας λαμπρός διπλωμάτης της Ρωσικής Αυτοκρατορίας, αλλά επέλεξε να γίνει πρόεδρος μιας χώρας που δεν υπήρχε ακόμα, δεν είχε συσταθεί και αναγνωρισθεί καν.

Он создает государство с нуля. Вводит первую национальную валюту — феникса. Основывает банк. Строит военные школы. Организует регулярную армию и флот. Открывает детские дома. Лично инспектирует провинции, посещая деревни, куда не ступала нога ни одного чиновника со времен Византии.

Его наследие является примером, источником вдохновения и решительным ответом на фундаментальные требования нашего времени. Оно показывает, как за короткий период в три года, полных пламенных событий, уникальный человек — Каподистрия — спас и оправдал Национальное восстание, обеспечил национальную независимость, организовал современное государство в условиях хаоса и крайней нищеты, противостоял внешнему господству иностранцев и внутренней сепаратистской власти эгоистичных местных правителей и непреклонных вассальных политиков, защитил национальную идентичность эллинизма и сформировал греческую нацию в двустороннюю демократическую сеть политического суверенитета и самодисциплины. С самого начала и до последнего момента он не коснулся ни копейки государства и сокрушил коррупцию. Все годы его правления он регулярно направлял свои собственные средства на нужды греческого государства. Его письма красноречивы.

* 1 августа 1829 года резолюцией № 9 Национальное собрание определило расходы главы государства и решило, как только нация сможет, компенсировать ему значительную сумму, уже потраченную из собственного

имущества. Он немедленно отказался от этой компенсации. А три дня спустя он написал Национальному собранию:

Мы сделали все возможное, чтобы доказать, что греки могут достичь того, что им обещают национальная независимость и свобода, только через жертвы, а не через личную выгоду. Мы рады, что благодаря этой весьма достойной работе мы смогли принести в жертву Отечеству остатки нашей скромной собственности. По этой причине мы воздержимся от принятия указанной суммы на расходы главы государства, не прикасаясь даже к оболу, т.е к копейке государственных средств в личных целях.

* 30 августа 1829 года он пишет финансовым комиссарам Арголиды, Ахайи и Лаконии:

С большим удивлением и сожалением мы узнаем, что вы до сих пор не отчитались о своих финансовых делах. Ничто так не подрывает репутацию государственных служащих, как управление государственными средствами. Правительство поставило вас во главе администрации, чтобы представить вас в качестве примера гражданственности, служения, для всех граждан. Судя по этим дурным привычкам прошлого, общественность считает, что правительство предоставляет вам поводы для обогащения. И действительно, как может правительство защищать интересы государственной казны, если оно не в состоянии предотвратить нанесение ими непоправимого ущерба собственными служащими? Зло существует, и его излечение будет трудным, если не невозможным, в будущем.

* 10 июня 1827 года описывается следующее:

Мне неизвестно другого места, подобного Греции, где тысячи и тысячи семей простых и нищих сосуществуют рядом с ворами. Эти несчастные семьи страдают из-за самых вороватых лордов, министров и военачальников.

* Приказы от 22 ноября 1827 года:

Как нам стало известно, турецкие заключенные на Эгине, в Поросе и Нафплио страдают, раздетые в нынешнюю зиму. Правительство должно обеспечить их всем необходимым. Если расходы не превышают 30 или 40 грошей на человека, следует немедленно приказывать одеть их.

Обратите внимание, друзья, на уникальную благородность духа этого человека. Семья Мавромихалисы в горном районе Мани восстают против него и готовятся убить его, Каподистрия это хорошо знает. Глава семьи Петробейс, а его брат Кириакулис погибает в одном из последних сражений против турок. 26 августа 1830 года Каподистрия он отдает приказ:

Проведя расследование на месте, пожалуйста, сообщите мне, какую помощь правительство может оказать семье погибшего. Если другие представители того же поколения поступили несправедливо по отношению к правительству, то несправедливо, чтобы семья Кириакулуса Мавромихалиса, павшего за Родину, также страдала от этого.

Δημιουργεί ένα κράτος από το τίποτα. Εισάγει το πρώτο εθνικό νόμισμα - τον φοίνικα. Ιδρύει μια τράπεζα. Χτίζει στρατιωτικές σχολές. Οργανώνει τακτικό στρατό και ναυτικό. Ανοίγει ορφανοτροφεία. Επιθεωρεί προσωπικά τις επαρχίες, μπαίνοντας σε χωριά όπου κανένας αξιωματούχος δεν έχει πατήσει το πόδι του από το Βυζάντιο.

- Η παρακαταθήκη του παραδειγματίζει, φρονηματίζει και απαντά καταλυτικά στα θεμελιώδη αιτήματα της εποχής μας. Αποκαλύπτει πώς, στο ελάχιστο διάστημα μιας πυρακτωμένης τριετίας, ένας μοναδικός άνθρωπος -αλλά Καποδίστριας- διέσωσε και δικαίωσε την Εθνεγερσία, κατοχύρωσε την εθνική ανεξαρτησία, διοργάνωσε σύγχρονο Κράτος μέσα από το χάος και την εσχάτη πενία, αντιμετώπισε την έξωθεν επικυριαρχία των ξένων και την έσωθεν αποσχιστική εξουσία ιδιοτελών τοπαρχών και αδιστάκτων υποτελών πολιτικών, υπερασπίστηκε την εθνική ταυτότητα του Ελληνισμού και διεμόρφωσε το ελληνικό Έθνος σε αμφίδρομο δημοκρατικό δίκτυο πολιτικής κυριαρχίας και αυτοπειθαρχίας. Από την πρώτη μέχρι την τελευταία στιγμή του δεν άγγιξε ούτε έναν οβολό του Δημοσίου και πάταξε την διαφθορά, συνέχεια δε χρηματοδοτούσε το ελληνικό κράτος με δικά του έξοδα.

Дора - Для того, чтобы было понятно, что из себя представляет Греция периода Каподистрии, с чем ему пришлось столкнуться, с каким населением, его особенностями, с местными привычками, нравами и обычаями, приведем описания русских путешественников, посетивших Грецию в то историческое время. Греки в этот период скорее представляют взору читателя скорее разбитый сосуд, представленный множеством осколков и требующий бережной руки археолога, нежели единое цельное государство. Разобщенные и привыкшие к общению с самыми разными народами то ли в силу своей торговой и хозяйственной деятельности, то ли в силу полученного за границей образования, греки сильно отличались друг от друга и, порой, производили впечатления родственных этнических групп, нежели единого народа.

Οстров Сирος, 1830 год, Константин Базили, грек на дипломатической службе России, отмечает:

В толпе, составляющей народонаселение Сиры, не ищите никакого характера народного. Город, основанный случайно, соединяет в себе разнородные образцы племен, которые от времени Пеласгов, Дориан и Ионян и до возрождения Греции никогда не смогли слиться в однородную массу, сохраняя первобытные черты и во времена нашествий Готтов, Славян и Каталанов, и под владычеством Турции; хотя владычество сих последних, тяготея одинаково над всею массою народа, долженствовало, кажется, дать ей новую и однородную форму.¹

Торговая толпа Сиры чрезвычайно разнообразна. Она силится переродиться в Европейский быт, но беспрестанно попадаются нам Румельоты в широких фустанелах (широкая юбка – Ф.Я.), островитяне в широких шароварах, азиаты в широких шароварах и чалмах, египтяне в широких плащах в виде капюшенов. В ином углу чудной мозаики вас приветствует смиренный капуцин из верхнего города.²

Моральное состояние Греческой столицы представляет такую же пестроту, как и самый город. Здесь найдете много образованных в Европе молодых людей, служащих в министерствах, и еще более безграмотных генералов, пребывающих в Азиатском быту; много горячих голов, досадующих, что прошла пора революций, и много офицеров регулярных полков, совершенно преданных правительству; много женицин, свято сохраняющих костюм своих матерей и восточную строгость в обращении, и несколько дам, которые как феномены блещут парижским воспитанием, и простирают до нельзя свободу европейского обращения.³

¹ Там же. С. 25.

² Там же. С. 29.

³ Там же. Ч. 2. Спб., 1834. С. 8.

Описывая же греческий Сенат, Константин Базили пишет:

Место бывших прежде Сеймов, Совецательных Корпусов и пр. занимал уже два года Греческий Сенат, состоявший из 27 членов. В нем заседали известнейшие лица всех частей Греции. Но сей Сенат никак не мог напомнить, по крайней мере наружными формами, ни совета Амфиктионов древней Греции, ни собрания Царей в Риме. В Сенате была оригинальная смесь костюмов: старинный Турецкий бениш, Архипелажский шаровар, Румельотская фустанела во сто аршин ширины, Албанская чалма на бритой голове, Немецкий фрак, Венецианский полуплац – моды двадцати веков и двадцати народов случайно сошлись в столь малочисленном собрании.⁴

Για να κατανοήσουμε την Ελλάδα της εποχής του Καποδίστρια, τι συνάντησε ο Κυβερνήτης και τί είχε να αντιμετωπίσει, τον πληθυσμό, τις ιδιορρυθμίες της, τις τοπικές συνήθειες, τα ήθη και τα έθιμα, προσφεύγουμε και πάλι στα απομνημονεύματα των Ρώσων περιηγητών. Ο ελληνικός πληθυσμός της δεδομένης περιόδου μοιάζει περισσότερο με ένα σπασμένο δοχείο, ένα πλήθος θραυσμάτων, που απαιτούν το προσεκτικό χέρι ενός αρχαιολόγου, παρά με ένα ενιαίο, συνεκτικό κράτος. Διαιρεμένοι και συνηθισμένοι στην αλληλεπίδραση με μια μεγάλη ποικιλία λαών, είτε λόγω των εμπορικών και οικονομικών τους δραστηριοτήτων είτε λόγω της εκπαίδευσής τους στο εξωτερικό, οι Έλληνες διέφεραν πολύ μεταξύ τους και,

⁴ Базили К.М. Архипелаг и Греция в 1830-1831 годах. Ч. 2. Спб., 1834. С. 17-18.

κατά καιρούς, έδιναν την εντύπωση συγγενών εθνοτικών ομάδων παρά ενός ενιαίου έθνους.

Να πως περιγράφει την Σύρο ο Κωνσταντίνος Μπαζίλης, περιηγητής, Έλληνας στη διπλωματική υπηρεσία της Ρωσίας.

«Στο πλήθος, που αποτελεί τον πληθυσμό της Σύρου, μη ψάχνετε να βρείτε ενιαίο λαϊκό χαρακτήρα. Η πόλη αποτελείται από ετερογενείς φυλές, οι οποίες, ακόμη από την εποχή των Πελασγών, των Δωριέων και των Ιώνων και μέχρι την αναγέννηση της Ελλάδος δεν κατάφεραν να ενσωματωθούν σε μία ενιαία μάζα, διατηρώντας τις πρωτόγονες ιδιαιτερότητές τους ακόμη και κατά την περίοδο επιδρομής των Γότθων, των Σλάβων, των Καταλανών και των Τούρκων. Αν και η κυριαρχία των τελευταίων, με την ισόβαθμη καταπίεση εναντίον ολόκληρου του πληθυσμού, θα έπρεπε να συνεισφέρει στη δημιουργία μίας ενιαίας μάζας των Ελλήνων.»⁵

Και προσθέτει:

«Το εμπορευόμενο πλήθος της Σύρου είναι ιδιαίτερα ετερογενές και ετερόμορφο. Αν και διακατέχεται από την τάση να υιοθετεί τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής, συχνά συναντά κανείς Ρουμελιώτες με τις φαρδιές τους φουστανέλες, νησιώτες με τις φαρδιές τους βράκες, Ασιάτες με μεγάλα φέσια, Αιγυπτίους με μεγάλες κάπες και κουκούλες. Σε μια άλλη γωνιά αυτού του θαυμαστού μωσαικού σας χαιρετά ένας ειρηνικός καπουτσίνος από την άνω πόλη.»⁶

Η Σύρος αποτελεί, εν μέρει, μία μικρογραφία της ελληνικής κοινωνίας, η οποία, ούσα πολυσχιδής, έχει αποβεί δέκτης ποικίλων πολιτισμικών στοιχείων. Το φαινόμενο αυτό είναι πασιφανές ακόμη και στην ελληνική πρωτεύουσα, στο Ναύπλιο, το οποίο

⁵ Στο ίδιο. Σ. 25.

⁶ Στο ίδιο. Σ. 29.

αντικαθρεφτίζει όλες τις αντιπαλότητες και αντιπαραθέσεις της μεταβατικής αυτής περιόδου στη νεότερη ιστορία της Ελλάδος:

«Η ηθική κατάσταση της ελληνικής πρωτεύουσας παρουσιάζει τέτοια ποικιλία, όπως και η ίδια η πόλη. Εδώ θα συναντήσετε μορφωμένους στην Ευρώπη νεαρούς, υπαλλήλους υπουργείων, αλλά και περισσότερο αγράμματους στρατηγούς, οι οποίοι διαβιώνουν κατά τον ασιατικό τρόπο ζωής. Θα συναντήσετε, επίσης, αρκετούς θερμόαιμους άνδρες, που θεωρούν ότι ήρθε η ώρα της επανάστασης, αλλά και αρκετούς αξιωματικούς του τακτικού στρατού, που είναι πιστοί στην κυβέρνηση. Αρκετές, εξάλλου, γυναίκες, οι οποίες διατηρούν τις ενδυμασίες των μανάδων τους, αλλά και την ασιατική σεμνότητα στη συμπεριφορά τους, καθώς, επίσης και μερικές κυρίες, οι οποίες απαστράπτουν με την παριζιάνικη αγωγή τους και ξεχωρίζουν για την ελευθερία των εξευρωπαϊσμένων ηθών τους.»⁷

Περιγράφοντας δε την ελληνική σύγκλητο (γερουσία), ο Μπαζίλης υπογραμμίζει:

«Τη θέση της αρχαίας συγκλήτου ή της Βουλής των γερόντων εδώ και δύο χρόνια κατέχει η Ελληνική Γερουσία, η οποία αποτελείται από 27 μέλη. Σε αυτή συνεδρίαζαν οι πλέον γνωστοί εκπρόσωποι από όλες τις περιοχές της χώρας. Αλλά σε καμμία περίπτωση, τουλάχιστον από εξωτερικής άποψης, αυτή η Γερουσία δεν έμοιαζε με αντίστοιχους φορείς εξουσίας της αρχαιότητας. Η Γερουσία πλημμύριζε από μοναδική ενδυματολογική ποικιλία: η παλαιά τουρκική βράκα και η νησιώτικη βράκα του Αρχιπελάγους, η φαρδιά ρουμελιώτικη φουστανέλα, το αλβανικό φέσι στο ξυρισμένο κεφάλι, το γερμανικό φράκο, το βενετικό ημίπαλτο. Μόδες είκοσι αιώνων και είκοσι λαών συγχωνεύτηκαν τυχαία σε μία τόσο μικρή σύναξη.»⁸

⁷ Στο ίδιο. Μέρος 2. Αγία Πετρούπολη, 1834. Σ. 8.

⁸ Στο ίδιο. Σ. 17-18.

Τα γράμματά του είναι αποκαλυπτικά.^[1]

* 1 Αυγούστου 1829, με το αρ.9 Ψήφισμά της, η Εθνική Συνέλευση όρισε τα έξοδα του Αρχηγού της Επικρατείας και απεφάσισε, μόλις μπορέσει το Έθνος, να τον αποζημιώσει για όσα πολλά είχε ήδη δαπανήσει ο ίδιος από την περιουσία του. Αρνείται αμέσως την χορηγία. Και, σε τρεις μέρες, γράφει στην Εθνική Συνέλευση:

Επράξαμεν όσα ηδυνήθημεν δια να αποδείξωμεν ότι οι Έλληνες μόνον με τας θυσίας των, και όχι δια προσωπικών πλεονεκτημάτων, δύνανται να φθάσουν όσα υπόσχεται εις αυτούς η εθνική ανεξαρτησία και η ελευθερία. Είμεθα ευτυχείς ότι δι' αυτό το τόσον θεάρεστον έργον ηδυνήθημεν να προσφέρωμεν εις το θυσιαστήριον της Πατρίδος τα λείψανα της μετρίας καταστάσεώς μας (περιουσίας). Δια τούτον τον λόγον θέλομεν αποφύγει να δεχθώμεν την προσδιοριζομένην ποσότητα δια τα έξοδα του Αρχηγού της Επικρατείας απεχόμενοι να εγγίσωμεν μέχρι και οβολού τα δημόσια χρήματα προς ιδίαν ημών χρήσιν.

* 30 Αυγούστου 1829 γράφει στους Επιτρόπους Οικονομικών Αργολίδος, Αχαΐας και Λακωνίας:

Μετά μεγάλης απορίας και λύπης μανθάνομεν ότι δεν edώκατε ακόμη λόγον της οικονομικής σας διαχειρίσεως. Ουδέν άλλο πράγμα εγγίζει τόσον την υπόληψιν των δημοσίων υπηρετών όσον το περί την διαχείρισιν των δημοσίων χρημάτων. Η κυβέρνησις σας έταξεν επί τούτω εις κεφαλήν διοικήσεων ίνα σας παραστήση ως παράδειγμα πολιτείας εις πάντας τους πολίτας. Εκ των κακών τούτων έξεων του παρελθόντος, το κοινόν κρίνει ότι η κυβέρνησις σας παρέχει αφορμάς πλουτισμού. Και τω όντι πώς η κυβέρνησις δύναται να σώση τα συμφέροντα του δημοσίου ταμείου όταν αδυνατή να εμποδίση τους ιδικούς της υπηρέτας από του να τα βλάπτουν διηνεκώς; Το κακόν υφίσταται και δύσκολος, αν όχι αδύνατος, θα είναι μετέπειτα η θεραπεία του.

* 10 Ιουνίου 1827 περιγράφει:

Δεν ευρίσκεται άλλος τόπος γνωστός εις εμέ, καθώς εν Ελλάδι, όπου χιλιάδες και χιλιάδες οικογενειών ανεστίων και καταπείνων υφίστανται πλησίον των κλεπτών. Αι άθλιαι αύται οικογένειαι πάσχουσιν εξ αιτίας των κλεπτοτάτων αρχόντων, υπουργών και καπιτάνων.

* 22 Νοεμβρίου 1827 παραγγέλλει:

Ως πληροφορούμεθα, οι Τούρκοι αιχμάλωτοι εν Αιγίνη, εν Πόρω και εν Ναυπλίω, ταλαιπωρούνται, γυμνοί όντες ενεστώτος χειμώνος. Η Κυβέρνησις οφείλει να προνοήση υπέρ αυτών. Αν η δαπάνη δεν υπερβαίνη τα 30 ή 40 γρόσια τον άνθρωπον, να διατάξητε να ενδεδώσιν αμέσως.

Οι Μαυρομιχαλαίοι στη Μάνη επαναστατούν εναντίον του και ετοιμάζονται να τον δολοφονήσουν, αλλά ο αδελφός του Πετρόμπεη Κυριακούλης πέφτει σε μια από τις τελευταίες μάχες κατά των Τούρκων. 26 Αυγούστου 1830 διατάσσει στην Σπάρτη:

Ερευνήσαντες και υμείς επιτοπίως, μοι αναφέρετε ποίαν βοήθειαν δύναται να δώση η Κυβέρνησις εις την οικογένειαν του μακαρίτου. Εάν άλλα μέλη της αυτής γενεάς έσφαλον προς την Κυβέρνησιν, δεν είναι δίκαιον να πάσχη εκ τούτου και η οικογένεια του Κυριακούλη Μαυρομιχάλη του πεσόντος υπέρ Πατρίδος.

Κατανοούμε το ψυχικό και ηθικό μεγαλείο αυτού του ανθρώπου. Ενώ γνωρίζει πολύ καλά την εχθρική στάση της οικογένειας Μαυρομιχάλη, αποφασίζει οικονομική ενίσχυση στην οικογένεια, λόγω του θανάτου μέλους της σε εχθροπραξίες με τους Τούρκους.

В числе врагов Каподистрии, созданных его политикой, была семья Петро-бея (Мавромихали), - это местная элита, посаженного им в тюрьму за попытку заговора. Сын и брат Петро-бея, Георгий и Константин Мавромихали, также были ранее арестованы за нанесение тяжёлого ранения своему родственнику. Через некоторое время Георгий и Константин были выпущены из тюрьмы и жили в Нафплионе под надзором полиции. Рано утром 27 сентября / 9 октября 1831 года они напали на Каподистрию и убили его. Русский офицер Николай Райко, служивший в то время в греческой армии и бывший очевидцем событий, вспоминал:

Только что президент подошел к церкви, как с изумлением увидел там Константина Мавромихали и Георгия. Последний стоял у входа по левую, а первый по правую сторону. Граф, зная с давнего времени свойства этих людей, а также их враждебные замыслы, не мог воздержаться, чтобы при виде их не выразить телодвижением своего отвращения; затем, как бы устыдившись своей неловкой нерешительности, он тотчас оправился, и, проходя между ними, приподнял шляпу, чтобы приветствовать наперед Константина, а потом Георгия. Константин отвечал на его поклон, приподняв свою феску левою рукою, и когда президент повернулся к Георгию, он вынул правую руку из под своего плаща, в которой был пистолет, и выстрелил не целя. Пуля пролетела мимо. Злодей с неслыханною дерзостью схватил нож и вонзил его графу в низ живота, по самую рукоять. При звуке выстрела президент, зажав рукою рану, повернул голову направо; тогда Георгий в свою очередь воспользовался тем же самым случаем, что его жертва от него отвернулась, выхватил свой пистолет, также спрятанный под полою, и в упор выстрелил в голову графа, так что череп разлетелся на части (пистолеты заговорщиков заряжены были отличным английским порохом и двумя пулями, связанными проволокою).

Умирая, Каподистрия сумела прошептать: «Греция... прощай».

Μεταξύ των εχθρών που δημιούργησε ο Καποδίστριας ήταν η οικογένεια του του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, μια τοπική ελίτ της Μάνης, τον οποίο είχε φυλακίσει για απόπειρα συνωμοσίας. Ο γιος και ο αδελφός του Πετρόμπεη, Γεώργιος και Κωνσταντίνος Μαυρομιχαλαίοι, είχαν επίσης συλληφθεί προηγουμένως για σοβαρό τραυματισμό συγγενή τους. Λίγο καιρό αργότερα, ο Γεώργιος και ο Κωνσταντίνος αφέθηκαν ελεύθεροι από τη φυλακή και έζησαν στο Ναύπλιο υπό αστυνομική επιτήρηση. Νωρίς το πρωί της 27ης Σεπτεμβρίου/9ης Οκτωβρίου 1831, επιτέθηκαν και σκότωσαν τον Καποδίστρια. Ο Ρώσος αξιωματικός Νικολάι Ράικο, ο οποίος υπηρετούσε στον ελληνικό στρατό εκείνη την εποχή και υπήρξε μάρτυρας των γεγονότων, να πώς καταγράφει στα απομνημονεύματα του τη δολοφονία του κυβερνήτη:

Ο πρόεδρος μόλις είχε πλησιάσει στην εκκλησία όταν έμεινε έκπληκτος βλέποντας τον Κωνσταντίνο Μαυρομιχάλη και τον Γεώργιο εκεί. Ο δεύτερος στεκόταν στην είσοδο στα αριστερά και ο πρώτος στα δεξιά. Ο Κόμης, γνώριμος από καιρό με τον χαρακτήρα αυτών των ανδρών, καθώς και με τα εχθρικά τους σχέδια, δεν μπορούσε να συγκρατηθεί από το να εκφράσει την αποστροφή του με μια χειρονομία στη θέα τους. Στη συνέχεια, σαν να ντρεπόταν για τον αμήχανο δισταγμό του, συνήλθε αμέσως και, περνώντας ανάμεσά τους, σήκωσε το καπέλο του για να χαιρετήσει πρώτα τον Κωνσταντίνο και μετά τον Γεώργιο. Ο Κωνσταντίνος, ανταποκρινόμενος στον ευγενικό χαιρετισμό, σήκωσε το φέσι του με το αριστερό του χέρι, και όταν ο Πρόεδρος γύρισε προς τον Γεώργιο, έβγαλε το δεξί του χέρι από κάτω από τον μανδύα του, κρατώντας ένα πιστόλι, και πυροβόλησε χωρίς να στοχεύσει. Η σφαίρα πέρασε διάπλατα. Ο αχρείος, με πρωτοφανή τόλμη, άρπαξε ένα μαχαίρι και το βύθισε στην κάτω κοιλιακή χώρα του Κόμη, μέχρι τη λαβή. Στον ήχο του πυροβολισμού, ο Πρόεδρος, πιέζοντας το χέρι του στην πληγή, γύρισε το κεφάλι του προς τα δεξιά. Τότε ο Γεώργιος, με τη σειρά του, εκμεταλλεύτηκε την ίδια ευκαιρία που το θύμα του είχε γυρίσει μακριά του, έβγαλε το πιστόλι του, επίσης κρυμμένο κάτω από το παλτό του, και πυροβόλησε εξ επαφής στο κεφάλι του κόμη, έτσι ώστε το κρανίο να θρυμματιστεί σε κομμάτια (τα πιστόλια των συνωμοτών ήταν γεμάτα με εξαιρετική αγγλική πυρίτιδα και δύο σφαίρες δεμένες με σύρμα).

Πεθαίνοντας στην είσοδο της εκκλησίας, ο Καποδίστριας κατάφερε να ψιθυρίσει: «Ελλάδα... αντίο».

МЫ ВМЕСТЕ !!! МЫ – ЕДИНЫЙ МИР !!!

**ВМЕСТЕ МЫ СИЛЬНЕЕ, МОЩНЕЕ, ВМЕСТЕ МЫ
ДУХОВНО БОГАЧЕ и, на самом деле, СЧАСТЛИВЕЕ
!!!**

**ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΑΖΙ !!! ΕΙΜΑΣΤΕ ΕΝΑΣ ΕΝΙΑΙΟΣ
ΚΟΣΜΟΣ !!!**

**ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΑΖΙ !!! ΜΑΖΙ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΜΕ
ΔΥΝΑΤΟΤΕΡΟΙ, ΣΘΕΝΑΡΟΤΕΡΟΙ, ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ
ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΕΝΟΙ και ειλικρινά ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΙ !!!**

